

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

MANAGEMENTUL CARNIVORELOR MARI ÎN EUROPA

Studiu documentar

IULIE 2021

Materialele elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa: <http://www.cdep.ro/infoparl/dip.studii?par1=2021>

Documentare și sinteză: Virgilia Ioan

Consilier parlamentar - Direcția studii și documentare legislativă
PALATUL PARLAMENTULUI, STR. IZVOR NR.2-4, SECT.5, BUCUREȘTI
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

ABSTRACT	4
1. DIRECTIVA HABITATE.....	4
2. LINII DIRECTOARE PENTRU PLANURILE DE GESTIONARE A NIVELULUI POPULAȚIILOR DE CARNIVORE MARI.....	7
3. EXTRASE DIN DECLARAȚIA DE POZIȚIE A EXPERTILOR DIN CADRUL LCIE (<i>LARGE CARNIVORE INITIATIVE FOR EUROPE</i>) ÎN CEEA CE PRIVEȘTE CONTROLUL LETAL ȘI VÂNĂTOAREA	12
4. MANAGEMENTUL CARNIVORELOR MARI ÎN STATE MEMBRE ALE UE	14
AUSTRIA	14
CROAȚIA.....	17
FINLANDA.....	19
ITALIA	23
POLONIA.....	25
BIBLIOGRAFIE	27

Abstract

[Raportul Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European referitor la stadiul speciilor și al tipurilor de habitat protejate de Directiva privind păsările și Directiva privind habitatele și la tendințele observate în perioada 2013-2018](#) – „Starea naturii în Uniunea Europeană” – este rezultatul celui mai mare și mai amplu exercițiu de colectare și de raportare a datelor desfășurat cu privire la starea naturii din Europa. Directivele UE privind păsările și habitatele („directivele privind natura”), care stau la baza rețelei de arii protejate Natura 2000 și reprezintă o piatră de temelie a politicii UE în domeniul biodiversității, solicită statelor membre să mențină și să restabilească stadiul de conservare favorabil al acestor specii și habitate.

1. Directiva Habitate

[Directiva 92/43 CE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a faunei și florei sălbatice \(versiune consolidată; „Directiva Habitate”\)](#) urmărește să contribuie la asigurarea biodiversității în Uniunea Europeană, prin conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică. Aceasta instituie rețeaua [Natura 2000](#), cea mai mare rețea ecologică din lume. Natura 2000 cuprinde arii speciale de conservare desemnate de țările UE în temeiul acestei directive, precum și ariile speciale de protejare clasificate în temeiul Directivei Păsări. Statele membre UE trebuie:

- să instituie sisteme de protecție riguroasă a speciilor de animale și plante amenințate în mod deosebit (anexa IV), interzicând:
 - orice formă de capturare sau ucidere deliberată a exemplarelor din aceste specii în natură;
 - perturbarea deliberată a speciilor respective, în special în timpul perioadelor de reproducere, cuibărire, hibernare și migrare;
 - distrugerea deliberată sau culegerea ouălor din natură;
 - deteriorarea sau distrugerea siturilor de reproducere sau a ariilor de odihnă;
- să interzică utilizarea metodelor neselective de culegere, capturare sau ucidere a anumitor specii de animale și plante (anexa V);
- să instituie un sistem de monitorizare a capturilor și a uciderilor accidentale ale speciilor de animale enumerate în anexa IV litera (a);

- la fiecare șase ani, să raporteze Comisiei măsurile pe care le-au luat. Comisia emite apoi un raport¹ complex referitor la întreaga UE.

În general, peste 1.000 de specii de animale și plante, precum și 200 de tipuri de habitate, enumerate în anexele directivei sunt protejate în diferite moduri:

- **Specii din anexa II** (aproximativ 900): zonele centrale ale habitatului lor sunt desemnate ca situri de importanță comunitară (SCI) și incluse în rețeaua Natura 2000. Aceste situri trebuie gestionate în conformitate cu nevoile ecologice ale speciei.
- **Specii din anexa IV** (peste 400, inclusiv multe specii din anexa II): trebuie aplicat un regim strict de protecție în întreaga lor gamă naturală din UE, atât în interiorul, cât și în afara siturilor Natura 2000.
- **Specii din anexa V** (peste 90): statele membre trebuie să se asigure că exploatarea și captarea lor în natură sunt compatibile cu menținerea lor într-o stare de conservare favorabilă.

Comisia Europeană a publicat [Linii directoare privind protecția speciilor](#) (interpretarea articolelor 12 și 16) pentru a ajuta statele membre să pună în aplicare corect dispozițiile directivei. [Planurile de acțiune pentru speciile listate în Directiva Habitate](#) sunt elaborate pentru a restabili populațiile anumitor specii din aria lor de acoperire în UE. Comisia Europeană promovează, de asemenea, conservarea celor 5 specii europene de [carnivore mari](#) și sprijină [Listele roșii europene ale speciilor amenințate](#), elaborate de [Uniunea internațională pentru conservarea naturii și a resurselor naturale \(IUCN\)](#) pentru a oferi o imagine de ansamblu asupra stării de conservare a aproximativ 6.000 de specii europene, astfel încât să poată fi luate măsurile adecvate pentru protejarea acestora amenințate cu dispariția.

Articolul 16 al Directivei Habitate prevede condițiile în care pot fi admise derogări:

(1) Statele membre pot deroga de la dispozițiile articolelor 12, 13, 14 și 15 literele (a) și (b), cu condiția ca derogarea să nu afecteze negativ menținerea populațiilor din speciile respective la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală și în măsura în care nu există o alternativă satisfăcătoare la derogare, în următoarele scopuri:

- (a) pentru a proteja fauna și flora sălbatică și pentru a conserva habitatele naturale;**
- (b) pentru a evita daunele grave asupra recoltelor, efectivelor de animale, pădurilor, exploatațiilor piscicole, apelor și altor forme de proprietate;**

¹ Raportul CE „Starea naturii în UE”, 2007-2012, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TEXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0219&from=RO>

(c) în folosul sănătății și siguranței publice sau pentru alte motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic și în situații care ar avea efecte benefice majore asupra mediului;

(d) în scopuri educative și de cercetare, pentru repopulare sau pentru reintroducerea anumitor specii, precum și pentru operațiunile de reproducere necesare acestor scopuri, inclusiv înmulțirea artificială a plantelor;

(e) pentru a permite, în condiții de strictă supraveghere, după criterii selective și la un nivel limitat, prelevarea sau deținerea unor anumite exemplare din speciile enumerate în anexa IV, în număr limitat, stabilit de autoritățile naționale competente.

(2) La fiecare doi ani, statele membre transmit Comisiei un raport conform cu formularul stabilit de Comitet pentru derogările acordate în temeiul alineatului (1). Comisia eliberează un aviz în legătură cu aceste derogări în termen de maximum 12 luni de la primirea raportului și informează Comitetul în această privință.

(3) Raportul trebuie să menționeze:

(a) speciile pentru care se acordă derogarea și motivele de acordare a acesteia, inclusiv natura riscului și, după caz, alternativele la derogare respinse și baza științifică folosită;

(b) mijloacele, dispozitivele și metodele de capturare sau ucidere a animalelor autorizate și motivele pentru care sunt folosite;

(c) situațiile pentru care se acordă respectivele derogări;

(d) autoritatea împuternicită să declare și să verifice respectarea condițiilor de derogare impuse și să decidă ce mijloace, dispozitive și metode se pot folosi, în ce limite și de către care instituții, precum și persoanele care execută operațiunile;

(e) măsurile de supraveghere aplicate și rezultatele obținute.

Rapoartele statelor membre privind starea de conservare/măsuri/tendințe, siturile Natura 2000, starea speciilor și derogările în conformitate cu art.17 al directivei sunt publicate pe site-ul Rețelei europene de informare și observare a mediului ([Eionet](#)) .

Pe teritoriul Uniunii Europene trăiesc cinci specii de carnivore mari: ursul brun (*Ursus Arctos*), lupul (*Canis Lupus*), jderul (*Gulo gulo*) și două specii de râs, râsul eurasiatic (*Lynx Lynx*) și râsul iberic (*Lynx Pardinus*). Din punct de vedere istoric, aceste specii au suferit toate scăderi dramatice în număr și distribuție ca o consecință a activității umane. Datorită înmulțirii prăzii, a împăduririlor și a legislației favorabile, ultimele decenii au

cunoscut un răspuns pozitiv, majoritatea populațiilor stabilizându-se sau refăcându-se. Cu toate acestea, în timp ce această recuperare poate fi privită ca un mare succes de conservare, în unele zone au apărut controverse. Ca răspuns, Comisia Europeană a inițiat o serie de măsuri pentru a încuraja cooperarea între statele membre, dialogul cu părțile interesate și promovarea celor mai bune practici în metodele de gestionare, care pot fi regăsite în următoarele documente, analize și bune-practici:

1. [Situația populațiilor de mari carnivore în Europa, 2012-2016](#). În 2012, starea de conservare a carnivorelor mari a fost evaluată de un grup de experți din fiecare țară în care sunt prezente carnivorele mari;
2. [Platforma UE privind coexistența între oameni și carnivorele mari](#);
3. [Platforme regionale privind coexistența între oameni și carnivorele mari](#) ;
4. Promovarea bunelor practici, în special prin programul [LIFE](#);
5. Studiul-raport [Linii directoare pentru planurile de gestionare a nivelului populațiilor de carnivore mari](#), realizat de grupul de experți LCIE (*Large Carnivore Initiative for Europe*) și [Institutul de Ecologie Aplicată](#) (Italia), [Institutul pentru Cercetarea Naturii](#) (Norvegia), [Callisto](#) (Grecia) și [KORA](#) (Elveția), finanțat de Comisia Europeană.

2. Linii directoare pentru planurile de gestionare a nivelului populațiilor de carnivore mari

Din punct de vedere biologic, o populație de carnivore mari se întinde pe sute, mii și adesea zeci de mii de kilometri pătrați. O astfel de zonă uriașă este întotdeauna fragmentată de multe tipuri de frontiere administrative, inclusiv cele ale ariilor protejate, municipiilor, județelor, regiunilor, țărilor și entităților supranaționale precum Uniunea Europeană. Prin urmare, este vital ca planificarea conservării carnivorelor mari să aibă loc într-o manieră coordonată și cooperativă între toate unitățile administrative pe ale căror teritorii trăiesc speciile respective. O primă încercare de a realiza acest lucru a avut loc în 1999, când Convenția de la Berna a aprobat o serie de planuri de acțiune pentru urs, lup, râsul eurasiatic și jder elaborate de [Large Carnivore Initiative for Europe](#). Aceste documente strategice au demarat un proces de schimbare a modului de gestionare a acestor specii. Cu toate acestea, odată cu continuarea extinderii Uniunii Europene, a devenit necesar să se integreze această viziune, în sensul implementării Directivei Habitate, într-un mod mai formal și mai structurat.

Două concepte fundamentale trebuie înțelese. Primul este că unitatea pentru planificarea conservării nu ar trebui să fie doar porțiunea dintr-o populație de carnivore care trăiește între granițele unei anumite regiuni sau țări; mai degrabă ar trebui să fie întreaga unitate

biologică, care să implice toate teritoriile administrative pe care este răspândită. Al doilea concept este că prezervarea carnivorelor mari presupune interacțiunea cu activitățile umane în peisaje dominate de om. Aceasta înseamnă coexistența între carnivorele mari și oameni, obiectiv care nu este întotdeauna ușor de realizat. Aproape întotdeauna această coexistență necesită gestionarea activă (cum ar fi reintroducerea, translocarea, vânătoria, controlul letal) a populațiilor de mari carnivore și planificarea coordonată în terenurile și activitățile în care apar conflicte. Luând în considerare toate acestea, planurile de management variază foarte mult în Europa. Prin urmare, este necesar să se stabilească un sistem de conservare care să fie atât coordonat, cât și flexibil, pentru a permite adaptarea locală a mijloacelor necesare realizării unei gestiuni uniforme.

Directiva Habitate nu specifică în mod explicit că starea de conservare favorabilă (FCS - *Favourable Conservation Status*²) ar trebui realizată la nivel de populație. Procedurile sale de raportare presupun evaluarea FCS în fiecare țară (sau în cadrul fiecărei regiuni biogeografice prezente în fiecare țară), indicând dacă intenția este de a opera la scară națională sau subnațională. Această scară de evaluare poate fi potrivită pentru o gamă largă de specii mai mici, însă carnivorele mari prezintă o serie largă de provocări foarte speciale. Ca prădători de vârf cu corp mare, acestea se deplasează în mod natural pe zone foarte mari și apar în densități relativ mici. Acest lucru înseamnă că multe (poate majoritatea) țărilor nu vor putea găzdui niciodată suficiente exemplare pentru a avea o populație care poate atinge FCS. Pentru ca scopul directivei să fie realizat pentru un grup de specii precum carnivorele mari, trebuie să se ia în considerare spațiile care se întind și între frontiere. Acest lucru este de fapt specificat în preambulul directivei, ca fiind unul dintre obiectivele principale ale sale.³ Aceste planuri de gestionare a nivelului populației pot fi pur și simplu privite ca un instrument pentru atingerea acestui obiectiv. De asemenea, Comisia susține că „*coordonarea managementului peste granițele naționale ar putea fi soluția pentru menținerea populațiilor viabile pe termen lung, o abordare care este, de asemenea, importantă pentru a include conservarea carnivorelor mari în contextul conservării biodiversității*”. Cu toate acestea, o anumită clarificare juridică este

² Starea de conservare favorabilă (FCS) este definită în articolul 1 din Directiva Habitate după cum urmează: *Stadiul de conservare a unei specii înseamnă efectul unui ansamblu de factori care influențează specia respectivă, putând afecta aria de extindere naturală pe termen lung a speciei și abundența populației acesteia pe teritoriul prevăzut la articolul 2. Stadiul de conservare este considerat „corespunzător” dacă:*
— *datele de dinamică a populației pentru specia respectivă indică faptul că specia se menține pe termen lung ca element viabil al habitatelor sale naturale;*
— *aria de extindere naturală a speciei nu se reduce și nici nu amenință să se reducă în viitorul apropiat și*
— *specia dispune și este foarte probabil că va continua să dispună de un habitat suficient de extins pentru a-și menține populația pe termen lung.*

³ Preambulul Directivei Habitate: - *întrucât habitatele și speciile amenințate fac parte din patrimoniul natural al Comunității, iar pericolele care le amenință sunt adesea de natură transfrontalieră, trebuie adoptate reglementări comunitare de conservare a acestora.*

necesară din partea Comisiei Europene cu privire la practica propusă de a atașa evaluarea favorabilă a stării de conservare la nivelul populației, care, în unele cazuri, poate elibera statele membre de obligația de a o realiza singure.

Toate statele membre UE sunt semnatare ale [Convenției de la Berna](#). Acest document pune un accent considerabil pe necesitatea de a încuraja abordările transfrontaliere, în preambul și în articolele 1, 10 și 11. Recomandarea 115 (2005) solicită, de asemenea, țărilor să lucreze la planuri de acțiune transfrontaliere pentru carnivorele mari. Mai mult, majoritatea țărilor UE sunt, de asemenea, semnatare ale [Convenției de la Bonn](#) privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice, adaptată în mod special speciilor care trec frontierele internaționale. Convenția de la Bonn permite chiar statelor care împărtășesc populațiile migratoare să semneze tratate obligatorii din punct de vedere juridic pentru a reglementa gestionarea acestor specii. Deși mișcările de mari dimensiuni ale carnivorelor peste granițe nu respectă definiția strictă a migrației sezoniere, ar putea merita explorarea potențialului de utilizare a acestei convenții, care a fost deja aplicată mai multor situații similare.

Carnivorele mari, ca grup de specii, determină o serie de provocări unice în încercarea de a le conserva în ecosisteme aglomerate, dominate de oameni și puternic modificate, precum Europa. Aceste provocări pot avea un impact local sever asupra (1) efectivelor de animale, (2) speciilor de pradă care reprezintă resurse valoroase de vânat pentru vânători, (3) inducerii stării de frică multor oameni, (4) asocierii lor cu o gamă largă de conflicte sociale și (5) în situații foarte rare, lupii și urșii pot reprezenta o amenințare la adresa siguranței umane prin atacarea oamenilor, iar lupii pot acționa ca vectori de boli precum rabia. Pentru multe dintre conflicte există o gamă largă de măsuri de atenuare eficiente. De exemplu, există multe metode, moderne și tradiționale, de a proteja animalele domestice în fața atacurilor carnivorelor mari. Gardurile electrice și câinii de pază sunt două metode care s-au dovedit a fi deosebit de eficiente în multe cazuri. Conflictele sociale și frica pot fi cel puțin parțial reduse prin dezvoltarea campaniilor de educare și a diverselor metode de comunicare. Conform textului privind derogările din Directivei Habitate, este esențial ca statele membre să evalueze utilitatea măsurilor aplicate.

Cu toate acestea, în anumite circumstanțe excepționale, opinia publică a putut fi determinată, în împrejurări excepționale, să accepte modalități extreme de gestionare, fie prin eliminarea selectivă a anumitor animale, fie prin limitarea numărului și/sau răspândirii prin acțiuni de management. În afara unor circumstanțe foarte specifice, în care translocarea și sperierea animalelor potențial periculoase pot fi o opțiune, controlul letal rămâne singura metodă practică pentru această sarcină. Directiva Habitate recunoaște, în temeiul articolului 16, că metoda controlului letal poate fi aplicată atunci când sunt îndeplinite cele 3 condiții: 1) nu există alte soluții; 2) impactul asupra FCS nu este negativ și 3) una dintre cele 5 condiții pentru derogări este satisfăcută. În plus, în multe culturi

europene în care carnivorele mari sunt relativ abundente, există tradiția vânătorii pentru recreere sau pentru trofee. În diverse situații, vânătoarea de carnivore (dar și ecoturismul legat de carnivore) este asociată cu beneficii economice semnificative și, în multe contexte, este considerată crucială pentru obținerea acceptării locale a prezenței acestor specii.

Din punct de vedere al conservării, nu există un motiv de netăgăduit pentru care populațiile mari de carnivore să nu poată suporta anumite niveluri de control letal sau vânătoare, cu condiția ca recolta să fie bine gestionată. Gestionarea corectă în acest caz necesită o monitorizare eficientă a dimensiunii populației, stabilirea unor cote și a sezoanelor de vânătoare adecvate și aplicarea atentă a acestor reglementări. Cu alte cuvinte, dacă este organizată corect, recoltarea bine gestionată poate fi sustenabilă. Pe lângă sustenabilitate, normele etice moderne impun ca metodele de recoltare să provoace cât mai puțină suferință. Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene [C-342/05](#) a confirmat, de asemenea, la punctul 45, că utilizarea limitei regionale maxime pentru uciderea lupilor singuratici în districtul de gestionare a vânatului nu este contrară articolului 16 alineatul (1) din Directiva Habitare. Exemplul vine din practica finlandeză, în care această limită este stabilită în funcție de numărul de exemplare care pot fi ucise, fără a pune în pericol specia în cauză (cota este evaluată de un institut național de cercetare). În cadrul acestei limite, districtele de gestionare a vânatului pot elibera permise de control letal atunci când, în plus, sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 16 alineatul (1) din directivă.

Cu toate acestea, în Europa, toate cele patru mari specii de carnivore sunt enumerate în anexa IV, adică sunt supuse unei protecții stricte în temeiul articolului 12 din Directiva Habitare care interzice „*toate formele de capturare sau ucidere deliberată a exemplarelor din aceste specii în natură*” (articolul 12.1 lit.a). Articolul 16 din Directiva Habitare prevede posibilitatea derogărilor de la articolul 12 pentru a permite activități care altfel ar fi interzise. Măsura în care aceste derogări pot fi utilizate pentru a controla sau vâna carnivore mari a fost de multă vreme o chestiune de dispută; Comisia Europeană a prezentat în 2007 [Linii directoare privind protecția strictă a speciilor de animale de interes comunitar prevăzute de Directiva 92/43/CEE privind habitatele - proiect versiunea 5](#).

Utilizarea unei derogări este permisă atunci când autoritățile naționale competente stabilesc că sunt îndeplinite trei condiții. Prima condiție este să demonstreze motivul pentru care se dorește derogarea. Esența acestui motiv depinde de interpretarea celor cinci situații potențiale pe care articolul 16 le permite:

- (a) *pentru a proteja fauna și flora sălbatică și pentru a conserva habitatele naturale;*
- (b) *pentru a evita daunele grave asupra recoltelor, efectivelor de animale, pădurilor, exploatațiilor piscicole, apelor și altor forme de proprietate;*

- (c) în folosul sănătății și siguranței publice sau pentru alte motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic și în situații care ar avea efecte benefice de importanță majoră asupra mediului;*
- (d) în scopuri educative și de cercetare, pentru repopulare sau pentru reintroducerea anumitor specii, precum și pentru operațiunile de reproducere necesare acestor scopuri, inclusiv propagarea artificială a plantelor;*
- (e) pentru a permite, în condiții de strictă supraveghere, după criterii selective și la un nivel limitat, prelevarea sau deținerea de anumite specimene din speciile enumerate în anexa IV, în număr limitat, stabilit de autoritățile naționale competente.*

Având în vedere problemele de conservare a carnivorelor mari, este posibil ca toate aceste argumente să fie prezente în anumite situații în Europa. Motivul (a) este posibil să fie rar utilizat, dar există situații în care un prădător dintr-o specie rară ar putea fi amenințat local de o specie de carnivore comună. Motivul (d) poate să fie relevant numai atunci când exemplarele urmează să fie translocate pentru conservare sau când sunt capturate pentru implantarea de coliere radio (ceea ce este, de asemenea, în mod formal, o derogare). Uciderea carnivorelor mari în mod explicit în scopuri de cercetare este puțin probabil să fie considerată acceptabilă de către comitetele de etică a cercetării din Europa modernă; acest lucru, desigur, nu exclude utilizarea cercetării de carcase și probe de la animale ucise sub alte justificări. Condiția (b) este cel mai frecvent utilizată din cauza atacurilor carnivorelor mari asupra anumitor specii, în principal, ovine, reni semi-domestici și animale de companie.

În rezumat, articolul 16 oferă posibilitatea utilizării controlului letal și chiar menținerea activităților de vânătoare de facto pentru speciile din anexa IV, atât timp cât condițiile sunt îndeplinite. În 2003, în cadrul unei reuniuni comune a Comisiei Europene și a Junta de Castilla y León din Spania s-a concluzionat: „În cazul în care sunt stabilite planuri de acțiune care asigură o stare de conservare favorabilă a populațiilor de lupi, art.16 din Directiva Habitare oferă suficientă flexibilitate pentru a permite gestionarea necesară. Aceasta poate include cote de vânătoare controlate”. În mod asemănător, Convenția de la Berna permite o astfel de flexibilitate.

3. Extrase din declarația de poziție a experților din cadrul LCIE (*Large Carnivore Initiative for Europe*) în ceea ce privește controlul letal și vânătoria⁴

În unele situații, coexistența ar putea fi realizată mai ușor dacă populațiile mari de carnivore ar fi menținute la o densitate mai mică decât cea pe care o zonă ar putea să o susțină. Există o varietate de metode neletale care pot fi utilizate pentru a elimina exemplare de carnivore mari sau pentru a limita rata lor de înmulțire (de exemplu, translocția). Totuși, aceste măsuri sunt adesea impracticabile și prea costisitoare pentru aplicații la scară largă. În majoritatea situațiilor, metodele letale rămân cele mai practice și eficiente în multe părți ale Europei.

Vânătoria de carnivore mari rămâne o tradiție în multe părți ale Europei. Motivațiile variază de la limitarea daunelor și a altor conflicte într-un mod recreațional, până la dorința deținerii unui trofeu. În plus, controlul letal al exemplarelor pentru a limita daunele este practicat în prezent în multe zone în care vânătoria recreațională este interzisă. Deși vânătoria ori controlul letal în rândul carnivorelor mari sunt chestiuni controversate, LCIE consideră că pot fi compatibile cu conservarea speciilor în multe regiuni și situații, dar în mod clar nu în toate. Este important să ne amintim că obiectivul de conservare a carnivorelor nu implică neapărat o protecție strictă.

Beneficiile potențiale ale vânătorii mari de carnivore/controlului letal includ:

- (1) continuarea tradițiilor istorice în zonele rurale în care apar carnivore mari;
- (2) conservarea speciilor mici;
- (3) sporirea sentimentului de siguranță în rândul localnicilor, care trebuie să trăiască în aceleași zone cu carnivorele mari;
- (4) gestionarea densității populațiilor de carnivore mari astfel încât daunele să se mențină la un nivel tolerabil; în plus, vânătorii ar putea ajuta la controlul letal al anumitor animale;
- (5) inducerea fricii în rândul populațiilor de carnivore mari, astfel încât să nu se apropie cu ușurință de zonele locuite de oameni, reducând astfel potențialele conflicte.
- (6) oportunitatea vânătorii și, astfel, generarea de venituri în zonele rurale (oferind astfel un stimulent pentru menținerea unor populații de carnivore mari sănătoase).
- (7) în zonele în care populațiile mari de carnivore se recuperează, poate crește gradul de coexistență pe termen lung dacă rata de recuperare este încetinită.

4

https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management.pdf, pag.71

(8) LCIE se opune ferm braconajului în orice circumstanțe și reafirmă că acesta reprezintă o amenințare majoră pentru supraviețuirea populației de carnivore mari în multe zone. LCIE consideră că permiterea vânării legale a populațiilor viabile va contribui la reducerea braconajului, dacă localnicii simt că sunt implicați în procesul de gestionare;

(9) atingerea unui nivel de populație care permite inițierea vânătorii poate deveni punct de reper pentru succesul unui plan de conservare/restaurare; acest lucru ar trebui să demonstreze, de asemenea, flexibilitatea unui plan de conservare pentru diferitele grupuri de interese;

Cu toate acestea, există, de asemenea, o serie de repercusiuni ale recoltării și controlului letal, inclusiv:

- (1) riscul refacerii cu dificultate a populațiilor;
- (2) la unele specii, perturbarea structurii sociale poate avea consecințe neprevăzute, precum infanticidul crescut;
- (3) permiterea uciderii carnivorelor poate fi foarte controversată de publicul larg;
- (4) va fi mai greu de făcut distincția între uciderea legală și cea ilegală.

Ca urmare, există o serie de condiții care trebuie îndeplinite pentru a exista garanția că vânătoarea sau controlul letal nu dăunează conservării carnivorelor mari. LCIE acceptă vânătoarea/controlul letal al populațiilor de carnivore mari numai în următoarele circumstanțe:

- (1) Vânătoarea și controlul letal trebuie să facă parte dintr-un plan cuprinzător de gestionare a conservării pentru întreaga populație și pentru habitatul acesteia. Acest plan ar trebui să fie elaborat de către autoritatea de gestionare respectivă, în consultare cu locuitorii din zonă și cu grupurile de interese militante pentru viața sălbatică. Planul trebuie să fie acceptat de majoritatea grupurilor interesate și de majoritatea locuitorilor zonei. Aceste planuri de gestionare trebuie să fie pe deplin compatibile cu legile și acordurile naționale și internaționale.
- (2) În planul de management al conservării, populația de carnivore mari trebuie să fi fost monitorizată ca fiind demografic viabilă și/sau capabilă să suporte nivelul propus de vânătoare/control letal, fără a fi pusă în pericol starea sa de conservare.
- (3) Trebuie luate în considerare organizarea socială a speciei și modul în care îndepărtarea anumitor exemplare o va afecta.
- (4) Obiectivele pentru reducerea dimensiunii populațiilor de carnivore trebuie menționate în plan. Trebuie implementat un sistem adecvat de monitorizare pentru a se garanta că populația este menținută peste nivelul minim. În cazurile în care dimensiunea populației

nu poate fi estimată direct, monitorizarea se va concentra pe indicii care reflectă distribuția și tendința populației.

(5) Datele biologice importante (sex, vârstă, stare, masa corporală, organe de reproducere, probe genetice etc.) trebuie colectate de la toate exemplarele recoltate în scopuri de monitorizare și gestionare. Rezultatele vânătorii și monitorizării trebuie raportate anual și comparate cu obiectivele planului de gestionare a conservării.

(6) Metodele utilizate nu trebuie să contravină legilor internaționale, naționale sau regionale, iar recoltarea trebuie efectuată cu respectarea principiilor bunăstării animalelor. Toți cei implicați în uciderea carnivorelor mari trebuie să fie instruiți în mod special, cu excepția cazului în care au deja suficientă experiență.

(7) Trebuie impuse limitări suficiente vânătorii pentru a asigura sustenabilitatea acesteia. În fapt, acest lucru presupune sezoane închise și, în majoritatea cazurilor, stabilirea de cote. Respectarea unei sub-cote la femele este, de asemenea, foarte recomandată pentru a preveni recoltarea excesivă.

(8) Toate exemplarele eliminate de om (inclusiv carnivorele ucise prin vânătoare, controlul prădătorilor, braconaj, în autoapărare sau în coliziuni de trafic) ar trebui luate în considerare la stabilirea cotelor; la fel și exemplarele rănite și care nu au putut fi salvate.

(9) Măsurile de atenuare trebuie să fie evaluate și puse în aplicare, acolo unde este posibil, înainte de începerea controlului letal sau a vânătorii, în principal în scopul reducerii daunelor în zootehnie.

De asemenea, personalul angajat de stat pentru îndepărtarea letală a carnivorelor mari, spre deosebire de practicanții vânătorii recreative, va varia de la o regiune la alta. Prin urmare, costurile și beneficiile din planurile de gestionare trebuie evaluate cu atenție, de la caz la caz.

4. Managementul carnivorelor mari în state membre ale UE

Austria

În Austria, lupul, râsul și ursul sunt specii strict protejate, potrivit Convenției de la Washington privind diversitatea biologică și a Convenției de la Berna. Ambele acorduri sunt direct aplicabile în Austria. La nivel european, toate cele trei specii de carnivore mari sunt protejate suplimentar de Directiva Habitare. Austria este o republică federală, în care unele domenii sunt în competența exclusivă a guvernului federal, altele revin landurilor și în altele au competențe ambele. Directiva Habitare a fost pusă în aplicare în majoritatea landurilor, fie prin legile privind conservarea naturii, fie prin legile privind vânătoarea. Vânătoarea și conservarea naturii sunt reglementate exclusiv de cele nouă landuri

austriece. Prin urmare, gestionarea populațiilor de urs, râs și lup în Austria se supune dispozițiilor a nouă legi diferite privind vânătoarea și conservarea naturii.

[Centrul ÖZ \(Österreichzentrum Bär Wolf Luchs\)](#) a fost fondat în februarie 2019, în urma unei decizii a conferinței de stat privind agricultura, cu sprijinul organizațiilor pentru conservarea naturii. Este organizația succesoare a Biroului de coordonare pentru urs brun, râs și lup (KOST), care și-a încetat activitatea în octombrie 2019. Apariția unor prădători mari, care sunt strict protejați de normele naționale și internaționale, a condus la înființarea ÖZ *Bär Wolf Luchs* de către guvernul federal și landuri, ca agenție de coordonare. ÖZ aduce o contribuție semnificativă la coexistența fără conflicte cu marii prădători, luând în considerare interesele publice, precum și interesele utilizatorilor de terenuri și ale populației. În cooperare cu guvernul federal, cu guvernele de land și cu numeroase grupuri de interese, sunt elaborate strategii de soluționare și căi specifice de acțiune, dezvoltate și implementate pe întreg teritoriul național. În Austria, vânătoarea carnivorelor mari este strict interzisă.

Ursul brun. La un moment dat, Austria era considerată „țara urșilor”. Conform statisticilor care datează din 1500 până în 1950, urșii erau răspândiți pe tot teritoriul austriac. Din cauza intervenției directe exclusiv a oamenilor, ursul a dispărut din Austria la mijlocul secolului al XIX-lea. În 1972, un urs a migrat din fosta Iugoslavie în Austria. Acest eveniment a determinat [WWF \(World Wildlife\)](#) să înceapă un proiect cu trei urși care au fost eliberați între 1989 și 1993. În ciuda nașterii unui număr de 31 de pui, nu a putut fi stabilită o populație viabilă. În 2011, ultimul urs născut în Austria, „Moritz”, a dispărut. Există două cauze principale ale dispariției urșilor din Alpii Calcaroși din nord. În primul rând, animalele individuale au fost braconate, după cum dovedește descoperirea unui exemplar de urs tânăr împăiat, în decembrie 2007. În al doilea rând, cu doar patru urși, a fost imposibil de a se dezvolta o populație stabilă, astfel încât astăzi în Austria există doar urși migratori, în special în sud și vest, de-a lungul granițelor cu Italia, Slovenia și Elveția.⁵

Dimensiunea populației urșilor în Austria este dificil de apreciat, deoarece sunt exemplare migratoare pe distanțe lungi, atât din populația de urși sloveni, cât și din Trentino, care par să se deplaseze în/din afara regiunii de frontieră. Se estimează că nu mai mult de cinci urși masculi diferiți pot călători câteva zile, săptămâni sau luni și probabil niciun urs nu rămâne permanent în Austria.

Singurul [Plan de gestionare a ursului brun în Austria](#) a fost elaborat în 2005. Prima parte se referă în primul rând la gestionarea coexistenței oamenilor și a urșilor în zonele tradiționale. Sunt prezentate structurile organizaționale existente în gestionarea urșilor și sunt definite metode principale de acțiune pentru orice situație de conflict care ar putea

⁵ <https://drive.google.com/file/d/1WifXZNfN24Lz33p-le47YMDUoWohykZk/view>

apărea. Ca ghid pentru autorități conține, de exemplu, recomandări cu privire la modul de monitorizare, gestionarea crizelor, compensarea daunelor, prevenirea daunelor etc.

Lupul cenușiu a fost timp de secole un element tradițional al faunei sălbatice din Austria. Ultima apariție a fost semnalată în 1882, în nordul Stiriei, în zona de frontieră cu landul Austria Inferioară. De atunci nu au mai existat decât lupi singuratici, migratori. O dată cu introducerea unor dispoziții de protejare mai stricte în multe țări europene, populațiile de lupi din Austria s-au stabilizat și, ulterior, au crescut. Austria este stat membru al Convenției de la Berna încă din anii 1980. Abia odată cu aderarea la Uniunea Europeană au existat reglementări stricte de protecție a lupului în Austria. În 2016, în zona de antrenament militar Allentsteig din Austria Inferioară, s-au născut în sălbăcie un pui de lup, pentru prima dată după o pauză de peste 100 de ani; în 2019, a fost dovedită existența a trei haite și a 13 lupi singuratici. Deoarece Austria are încă suficient habitat liber și o densitate mare de vânat copitat, se estimează că numărul haitelor va crește semnificativ în următorii ani. Ultimul [Plan de management pentru lup](#) a fost elaborat în 2012.

Râsul a fost considerat dispărut în Austria la sfârșitul secolului al XIX-lea din cauza vânării intense. Proiectele de reintroducere i-au făcut posibilă revenirea în anii 1970. Au fost eliberate mai multe exemplare la acel moment, dar nu a putut fi stabilită nicio populație. Ca urmare, Austria are în prezent o mică populație de râs boemian-bavarez-austriac, în nord. Între timp, populația din Elveția s-a răspândit și în Austria; câteva exemplare de râși trăiesc în zona din jurul parcului național din Alpii Calcaroși, respectiv șase râși adulți după relocarea începută în 2011.

În ultimii ani, numărul râșilor din Austria a crescut ușor. În Alpi există în acest moment aproximativ 15 râși. Problema este că doar puțini râși care trăiesc în Vorarlberg au o legătură cu o populație vitală. Exemplarele din triunghiul de frontieră Austria-Slovenia-Italia și cele din zona din jurul parcului național din Alpii Calcaroși sunt încă izolate. Numărul exemplarelor (aproximativ 10-15 râși) din populația de râs boemian-bavarez-austriac crește ușor, de asemenea. Cu toate acestea, în special animalele tinere dispar din cauza braconajului, care pare să ridice probleme mult mai mari decât daunele provocate de carnivore (în 2016, doi braconieri au fost prinși și condamnați la o amendă penală de 13.000 euro și despăgubiri de 24.000 euro pentru uciderea a două exemplare de râs din parcul național din Alpii Calcaroși). Până în prezent, nu a fost elaborat niciun plan de management pentru râși. În 2014, proiectul de relocare [ULyCA \(Urgent Lynx Conservation Action\)](#) a fost demarat în Alpii Dinarici ca parte a proiectului [SCALP \(Status](#)

[and Conservation of the Alpine Lynx Population](#)). Populația de lynx dinaric este foarte izolată și exista deja un factor de consangvinizare ridicat.⁶

Croația

În baza dispozițiilor [Regulamentului privind rețeaua ecologică \(NN 124/13; 105/15\)](#), în Croația au fost create zone speciale de conservare pentru speciile mari de carnivore și tipurile de habitate, ca parte a rețelei ecologice Natura 2000. În Croația, toți cei trei carnivori mari - lupi, râși și urși - sunt specii strict protejate, în conformitate cu [Legea privind protecția naturii \(NN 80/13, 15/18, 14/19\)](#) și Ordonanța privind speciile strict protejate (NN 144/13). Legea interzice orice formă de capturare sau ucidere intenționată, hărțuire deliberată în special în perioadele de creștere a puilor, deteriorarea sau distrugerea zonelor de reproducere a acestora, precum și a zonelor de adunare a lupilor și a bârlogurilor urșilor.

Ursul brun este prezent permanent în Croația, pe o suprafață de peste 10.000 km². Zona face parte din aria mai mare Dinaric-Pindos, reprezentând habitatul unei populații stabile de urs brun european. Zona muntoasă a carstului croat locuit de ursul brun este bine conservată. Urșii bruni se găsesc permanent sau ocazional în toate regiunile Gorski Kotar și Lika, în unele părți din Karlovac, Učka și Ćićarija din Istria, pe insula Krk, în Munții Žumberak, în zona de coastă de la Bakar la Maslenica și în zona dintre masivele Kamešnica, Mosor și Biokovo.

Ursul brun a trăit pe teritoriul actual al Croației împreună cu ursul de peșteră până la sfârșitul ultimei mari ere glaciare. De atunci, de-a lungul istoriei, urșii au fost recunoscuți ca o amenințare pentru oameni: ursul concura cu omul pentru pradă, era temut fiind o fiară mare și periculoasă și a rămas animal vânabil până în prezent. Creșterea populației umane a redus inevitabil spațiul de locuit al urșilor, iar numărul lor a scăzut drastic. Cu toate acestea, de la mijlocul secolului al XX-lea, adoptarea noilor reglementări de vânătoare a avut ca efect creșterea și stabilizarea populației de urși.

Cea mai frecventă cauză a conflictului om-urs o reprezintă atacurile asupra animalelor din gospodării, păsărilor, stânelor, precum și asupra stupilor. Numeroasele zone apicole sunt conservate ecologic, iar mierea produsă are cea mai înaltă calitate. Se estimează că există peste 70.000 de stupi în habitatele urșilor.

O dată cu aderarea Croației la UE, ursul a devenit o specie strict protejată. Astfel, statutul urșilor în Croația a devenit dublu: potrivit [Legii privind protecția naturii](#), ursul este o specie strict protejată, în timp ce [Legea privind vânătoarea](#) tratează ursul ca pe o specie de vânat

⁶ <https://drive.google.com/file/d/1WifXZNfN24Lz33p-le47YMDUoWohykZk/view>

mare. Aceasta înseamnă că pot fi aprobate cote de vânatoare în cazul în care populația de urși se află într-o stare favorabilă de conservare, care este strict reglementată de lege și armonizată cu normele UE. Legislația Republicii Croația a fost armonizată cu legislația europeană, iar armonizarea prin implementare practică permite adoptarea planurilor de acțiune pentru fiecare an calendaristic. Obiectivul principal al gestionării ursului brun rămâne același, respectiv păstrarea unui echilibru între stabilitatea populației și capacitatea habitatului, în așa fel încât ursul brun să rămână vânat mare cu valoare ridicată și într-un conflict cât mai mic posibil cu omul. Pe baza statisticilor și a cotelor de vânatoare se poate concluziona că până acum vânătoreea legală nu a pus în pericol populația urșilor. Amenințările posibile pentru viitorul său provin în primul rând din schimbările de habitat.⁷

[Planul de management pentru ursul brun în Croația](#) a fost elaborat în 2019, iar [Planul de acțiune pentru gestionarea urșilor \(2021\)](#) se elaborează anual.

La începutul anilor 1990, **lupii** trăiau doar în Gorski Kotar și Lika, în timp ce se credea că nu mai existau în Dalmația. Treptat, numărul lor a început să crească, astfel încât, încă din 2001, lupii populau Gorski Kotar, Lika și Dalmația și apăreau ocazional în zona peripannoniană, pe versanții sudici ai Velebitului, lângă Ravni Kotari, Kaštela și Biokovo. Între 2001 și 2008, s-au stabilit definitiv în zonă, precum și în Banija și o parte din Karlovac. Astăzi, lupii sunt prezenți permanent pe mai mult de 25.000 km² de teritoriu croat.

Din 1995 până în 2016, monitorizarea numărului de lupi în Croația a fost efectuată continuu, iar populația a crescut de la aproape 120 de exemplare în 1996, la aproximativ 210 exemplare în 2010. Ulterior, a existat o scădere a populației de lupi. O posibilă explicație a acestui fapt ar putea fi braconajul și chiar și vânătoreea legală. În perioada 1995-2005, nu a existat nicio cotă de sacrificare în cadrul Planului de gestionare din 2005. Revizuirea Planului de gestionare a lupilor din 2010 a crescut rata de mortalitate acceptabilă, de la 10% la 15% anual din populația de lupi. Întrucât mai puțin de 200 de lupi au fost înregistrați timp de doi ani (2011 și 2012), ministerul competent a încetat să autorizeze vânătoreea legală, iar după intrarea Croației în UE, în 2013, nu s-a mai desfășurat vânătoreea legală a lupilor. Conform [cele mai recente estimări oficiale](#) (2018/2019), în Croația există aproximativ 163 de lupi.

Cea mai frecventă cauză a conflictului om-lup o reprezintă atacurile asupra animalelor domestice, în principal ovine, dar și bovine și câini. Principalul motiv pentru care lupii atacă animalele domestice este lipsa prăzii lor naturale: ungulate sălbatice. În regiunile cu populații abundente de căprioare roșii și căprioare (continentale și alpine), daunele

⁷ <https://www.eurolargecarnivores.eu/ro/factsheets>

lupului asupra animalelor domestice sunt semnificativ mai mici decât în regiunile cu o populație deficitară de pradă naturală (ca cea mediteraneeană).

În Croația, ultimul **râs** autohton a fost capturat în pădurile din jurul Čabar din Gorski Kotar, în 1903. La începutul anilor '70, au fost organizate programe de reintroducere a râsului în mai multe țări din Europa de Vest, iar în ianuarie 1973, trei masculi și trei femele au fost capturați în Munții Rudohorje din Slovacia și transportați la Kočevski Rog în Slovenia. Au fost eliberați din carantină pe 2 martie 1973, iar primul râs din Croația a fost văzut pe pajiștea montană Lazac din Parcul Național Risnjak la 16 iunie 1974. Animalele s-au adaptat bine, numărul lor a crescut, astfel că populația și-a extins habitatul din Slovenia și s-a stabilit în Croația și în partea de vest a Bosniei și Herțegovinei. În prezent, râsul croat este trăiește în Gorski Kotar, Lika, Kvarner și Dalmația Centrală.

Populația de linx dinaric reintrodusă s-a dezvoltat pozitiv în ceea ce privește creșterea numărului de indivizi și distribuția spațială până la mijlocul anilor 1980, iar în anii '90 a început declinul populației. Astăzi, dimensiunea populației este estimată la 50-60 de exemplare în Croația și aproximativ 20 în Slovenia, în timp ce în Bosnia și Herțegovina nu există estimări. Fiecare râs are un model unic de blană, iar estimarea dimensiunii populației se bazează pe identificarea animalelor individuale din fotografii realizate la capcane. Principala amenințare pentru supraviețuirea populației de linx dinaric este deprecierea consangvinizantă, care s-a dezvoltat pe măsură ce descendenții primelor 6 animale reintroduse s-au împerecheat între ele timp de peste 45 de ani. Nu există în prezent un plan național de management pentru râs.

[Carnivora Dinarica](#) este un proiect Interreg Croația-Slovenia care are misiunea de a îmbunătăți starea de conservare a carnivorelor mari, în special a râsului, lupului și ursului, în peisajul unic al pădurilor transfrontaliere continue din Europa Centrală. Aici trăiesc aproximativ 20 de râși, 50 de lupi și 600 de urși, iar conservarea lor pe termen lung este vitală pentru conservarea biodiversității și a ecosistemelor din zona transfrontalieră sloveno-croată. În ambele țări, evaluarea atentă a acțiunilor care afectează dimensiunea populației reprezintă punctul important în conservarea pe termen lung a ursului. Una dintre părțile cruciale ale gestionării eficiente a nivelului populației de urși este cooperarea dintre Slovenia și Croația. Deoarece țările din Europa au o suprafață mică, urșii pot trece mai multe frontiere naționale, ceea ce înseamnă că orice activități de gestionare, intervenții sau acțiuni au un impact direct asupra populației țărilor vecine și invers.

Finlanda

Lupul, râsul, lupul și ursul sunt toate specii de vânat în conformitate cu legislația națională finlandeză. Acestea sunt protejate în conformitate cu [legislația finlandeză privind vânătoreea](#), iar vânarea lor poate fi permisă prin derogări. În prezent, sute de râși și urși

sunt vânați anual pe baza unei cote permise de gestionare a populației (derogări de la Directiva Habitare). Lupul și jderul sunt specii vânaate pe bază de autorizări justificate prin daune (derogări de la Directiva Habitare). Anexele Directivei UE privind habitatele enumeră carnivorele mari care trăiesc în Finlanda după cum urmează: când lupii se află în zona de păstorire a renilor, aceștia sunt considerați o specie din anexa V; anexa IV enumeră speciile care necesită o protecție strictă, iar această categorie include ursul brun și râsul pe tot teritoriul finlandez și lupul în afara zonei de păstorire a renilor.

Ursul este simbolul național al Finlandei. Populația finlandeză de urși a crescut semnificativ în anii 2000, iar acum este de aproximativ 2.400 de exemplare (2020). Aproximativ 300 dintre ei locuiesc în zona de creștere a renilor, respectiv treimea de nord a țării. Urșii pot fi întâlniți oriunde în Finlanda, cu excepția insulelor Åland. Populația de urși are cea mai mare densitate în estul Finlandei, dar sunt, de asemenea, observați în mod regulat în sud și vest. Cota de vânătoare pentru anul de vânătoare 2019-2020 a fost de 313 urși (*Ursus arctos* se află pe [lista roșie IUCN](#) a speciilor grav amenințate – CR/*critically endangered*,⁸). Urșii provoacă daune renilor mai ales în luna mai în timpul fătării și la începutul lunii iunie, dar și toamna, când se pregătește să hiberneze.

Populația finlandeză de urși s-a dezvoltat favorabil. Principalele obiective ale activităților de gestionare sunt: menținerea unei populații de urși robuști și, în același timp, care să se teamă de apropierea de zonele locuite de oameni; de a minimiza daunele cauzate de urși; de a crește gradul de conștientizare privind conservarea speciei. Practic, planul de management își propune să realizeze coexistența urșilor cu oamenii.

Finlanda este împărțită în patru regiuni atunci când vine vorba de gestionarea populației de urși: zona de păstorire a renilor, zona populației stabile, zona populației răspândite și zona populației în curs de dezvoltare. Populațiile de urși din zona de păstorire a renilor și zona populației stabilite trebuie menținute la nivelurile actuale. În zona populației răspândite, este permisă creșterea constantă a numărului de urși pentru a asigura răspândirea lor naturală în a patra zonă de gestionare a urșilor, zona populației în curs de dezvoltare. În zona populației în curs de dezvoltare, numărul urșilor este permis să crească în limitele stabilite în funcție de densitatea populației umane și structura economică a zonei.

Urșii (cu excepția puilor de urs cu vârsta mai mică de un an și a adulților urmați de astfel de pui) pot fi vânați în zona de creștere a renilor, potrivit cotei, în perioada 20 august – 31 octombrie. În conformitate cu [Decretul 547/2020 \(6.7.2020\)](#) al Ministerului Agriculturii și Silviculturii, cota de captură a urșilor pentru zona de creștere de reni în vest este de 20

⁸ Înființată în 1964 de Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii (IUCN), Lista Roșie a Speciilor Amenințate a evoluat, devenind cea mai cuprinzătoare sursă de informații din lume cu privire la starea globală a riscului de extincție a speciilor de animale, ciuperci și plante.

de urși, iar cota pentru zona de creștere de reni în est este de 75 de urși. Când cota este atinsă, agenția de vânătoare finlandeză trebuie să dispună încetarea vânătorii de urși în zona respectivă. Situația cotei de captură a urșilor în zonele de creștere a renilor din est și vest poate fi monitorizată pe website-ul [Centrului de vânătoare finlandez](#), la secțiunea [Capturi de urși](#). Situația cotei și suspendarea vânătorii la atingerea cotei vor fi, de asemenea, anunțate public. Situația cotei și urșii prinși sunt tabelați și mapați per capita, pe pagina de monitorizare a capturilor.

Un urs vânat într-o regiune de creștere a renilor trebuie raportat imediat Agenției finlandeze pentru fauna sălbatică. În celelalte zone, un urs vânat trebuie raportat Agenției finlandeze pentru sănătate și poliției cel târziu în prima zi a săptămânii de după ucidere. Sunt interzise scoaterea cu forța sau împușcarea unui urs din bârlog, precum și folosirea de momeli de hrană.

[Planul de management pentru urs în Finlanda](#) a fost elaborat în 2007. Ministerul Agriculturii și Silviculturii a confirmat prin decret noua cotă de vânătoare pentru urși. [Cota este de 457 de urși pentru sezonul de vânătoare 2021–2022](#), cu 73 de exemplare mai mult decât în sezonul anterior și cu 144 de exemplare mai mult decât în 2019-2020. Scopul creșterii cotei a fost de a diminua populația de urși, care a început să crească din 2010. Se estimează că migrația semnificativă a urșilor din Rusia în Finlanda a contribuit la creșterea stocului, consolidându-se cel mai clar în estul Finlandei.

Populația de **lupi** este de aproximativ 230 de exemplare (2020). Aceasta a fluctuat semnificativ în anii 2000 din cauza nivelurilor diferite de braconaj și vânătoare legală. În 2020, în Finlanda există 24 de haite de lupi, împărțite uniform între partea de est și de vest a jumătății de sud a Finlandei, și alte 6 „haite de frontieră”, care se deplasează de ambele părți ale frontierei dintre Finlanda și Rusia. Zona de creștere a renilor, care constituie treimea de nord a țării și face parte din prada tradițională a lupului, este păstrată fără haite de lupi ca urmare deciziilor politice. În sezonul 2015-2016, Finlanda a permis vânătoarea a 78 de lupi prin derogări privind gestionarea populației. De atunci, lupii au fost vânați numai pe baza derogărilor motivate de daune, cu o cotă anuală de aproximativ 50 de exemplare. Lupul este responsabil pentru cel mai mare număr de daune la ren (în valoare de peste 1,3 milioane de euro în 2012) în raport cu mărimea populației sale. Cel mai recent [Plan de management pentru lupi](#) a fost elaborat în 2019.

Populația de **râs** finlandez este de aproximativ 2.100 de exemplare (2020). Doar aproximativ 70 dintre ei trăiesc în zona de creștere a renilor, în treimea de nord a țării. Populația de râs finlandez a crescut semnificativ în anii 2000, dar din 2017 a scăzut cu aproximativ 20% din cauza vânătorii. Cota anuală de vânătoare a variat în ultimii ani între 200 și 500 de exemplare.

Populația de **jder** este de aproximativ 390 de exemplare (2020). Aproximativ 140 trăiesc în zona de creștere a renilor, în treimea de nord a țării. În anii 2000, populația de jder a crescut treptat, în special la sud de zona de creștere a renilor. În această zonă, jderul provoacă cele mai multe pagube la ren față de celelalte carnivore mari. Jderul a fost total protejat în Finlanda timp de 35 de ani, dar din 2017 este vânat, pe baza cotelor anuale aprobate, în zonele de creștere a renilor.

[Ministerul Agriculturii și Silviculturii](#) este autoritatea cea mai înaltă responsabilă cu gestionarea și supravegherea activităților de vânătoare și de gestionare a fondului cinegetic. Responsabilitățile Ministerului includ pregătirea legislației cinegetice și emiterea de decrete ministeriale care determină limitele maxime, suprafețele și restricțiile sezoniere pentru vânătoarea anumitor specii de vânat supuse unei licențe. [Institutul Național de Resurse](#) furnizează anual date despre populații și recoltare pentru planificarea impozitelor în ceea ce privește carnivorele mari, căprioarele și elanii. În ceea ce privește carnivorele mari, planificarea este pusă în aplicare de Ministerul Agriculturii și Silviculturii, care stabilește anual cotele maxime. Agenția finlandeză pentru faună sălbatică ia decizii de derogare în acest context.

[Agenția finlandeză pentru faună sălbatică \(FWA\)](#) este organizația națională finlandeză de dezvoltare și consultanță în domeniul creșterii faunei cinegetice; promovează creșterea durabilă a vânatului, sprijină activitățile asociațiilor de gestionare a vânatului și îndeplinește sarcinile administrației publice care îi sunt atribuite. Asociațiile de administrare a vânatului sunt unități locale de administrare cinegetică, care funcționează în cadrul FWA. Agenția funcționează în întreaga țară, cu excepția regiunii Åland. Activitatea agenției este distribuită în 15 regiuni, fiecare dintre acestea având un birou regional, un consiliu regional pentru faună sălbatică și reuniuni regionale.

[Consiliul Național pentru faună sălbatică](#) este un organism strategic, care sprijină politica națională privind vânatul în probleme legate în special de creșterea vânatului.

Există 282 de asociații de gestionare a vânatului în Finlanda. O asociație de gestionare a vânatului este o unitate locală de gestionare a vânatului pe raza unei municipalități mari sau a mai multor municipalități mai mici. Activitățile asociațiilor de gestionare a vânatului sunt finanțate în principal din taxele colectate de la vânători.

Italia

Lupii, urșii și râșii sunt specii strict protejate în Italia; sunt clasificate ca „specii protejate în mod special” conform legislației naționale și în conformitate cu convențiile de la Berna și [CITES](#). Acestea sunt înscrise ca specii prioritare în anexa II din Directiva Habitate, care nu pot fi împușcate. Derogări justificate pot fi solicitate de regiunile și provinciile autonome, în condiții foarte specifice, doar pentru animale singuratice și în cazul în care nu există soluții alternative. Desigur, siguranța umană are prioritate în caz de pericol evident și iminent.

Ursul a fost prezent din punct de vedere istoric în munții Alpii și Apenini. În Alpi, populația s-a diminuat după sfârșitul secolului al XIX-lea și a dispărut biologic în jurul anului 1980, în ciuda protecției legale. Doar 3 masculi erau prezenți la începutul proiectului de reintroducere, 10 urși sosind din Slovenia. Acum, populația este aproape de un statut favorabil, dar numărul femelelor este încă foarte mic. În Apenini, ursul brun marsican este pe cale de dispariție, trăind în proporție de 90% în interiorul ariilor protejate, iar braconajul este principala amenințare.

Populația de urși alpini a crescut din stadiul de proiect de reintroducere, realizat la sfârșitul anilor 1990 în Trentino. În prezent, toți urșii din zonă s-au născut în Trentino. Partea de vest a zonei găzduiește femele, singura zonă reproducătoare din Alpi. Tinerii masculi vizitează în fiecare an toate regiunile și țările vecine: Lombardia, Veneto, Tirolul de Sud, Friuli, recent și Piemonte, plus Elveția, Austria, Germania și Slovenia. Friuli găzduiește, de asemenea, cea mai vestică parte a zonei dinarice a ursului: masculii tineri ajung aici prin Slovenia, fără reproducere până acum. Populația de urși alpini este de aproximativ 90 de exemplare și crește încet.

În 1939, specia de urs a fost inclusă pe lista speciilor protejate. La nivel național, specia este în prezent protejată de [Legea-cadru privind protecția faunei sălbatice nr. 157 din 1992](#). Ursul este inclus printre speciile „protejate în mod special” și sunt prevăzute sancțiuni penale în cazul uciderii acestuia. [Legea provincială din Trento nr.24/91](#) (cu modificările și completările ulterioare) prevede protecția speciilor la nivel provincial și prevenirea și compensarea oricăror daune cauzate de fauna sălbatică patrimoniului agro-zootehnic (art. 33).

În [Raportul privind carnivorele mari, 2020, al provinciei autonome Trento](#) (pag.42-45) sunt prezentate trei situații concrete cu urși problematici.

În provincia Trento, gestionarea situațiilor de urgență reprezintă un domeniu de acțiune necesar de câțiva ani, dată fiind prezența animalelor individuale descrise ca „problematic” în baza legislației actuale.

[Pacobace](#) (Planul de acțiune interregional pentru conservarea ursului brun în Alpii Central-Estici) reprezintă documentul de referință pentru gestionarea situațiilor de urgență în provincia autonomă Trento (precum și în Friuli Venezia Giulia, Veneto, Lombardia și provincia autonomă Bolzano), pe baza căreia Departamentul de silvicultură și animale sălbatice a identificat, instruit și echipat personal special. Se pot lua măsuri pentru a controla urșii cu probleme sau urșii în situații critice, în conformitate cu prevederile reglementărilor europene (Directiva Habitate).

În 2018 a fost adoptată [Legea provincială nr.9/18](#), pe baza căreia președintele provinciei este responsabil cu autorizarea excepțiilor de la interdicția capturării sau uciderii urșilor sau lupilor, conform reglementărilor europene menționate mai sus, după consultare [Institutul italian pentru protecția și cercetarea mediului \(ISPRA\)](#). Această lege a fost considerată constituțională în 2019 de Curtea Constituțională. În 2020 au fost elaborate liniile directoare pentru punerea în aplicare a legii provinciale menționate, atât în legătură cu ursul, cât și cu lupul.

În ceea ce privește gestionarea urșilor cu probleme în provincia Trento, merită menționat documentul produs de ISPRA (ianuarie 2021) *[Urșii problematici în provincia Trento. Conflicte cu activitățile umane, riscurile privind siguranța publică și problemele de gestionare. O analiză a situației actuale și a previziunilor pentru viitor.](#)*

În cazul în care securitatea și siguranța publică sunt amenințate, capturarea sau uciderea unui animal poate fi autorizată de către președintele provinciei printr-o ordonanță de urgență extraordinară, potrivit legii, așa cum este prevăzut în mod expres și de Pacobace.

Gestionarea operațională se bazează pe utilizarea personalului de la Serviciul forestier provincial (PFS), la care Departamentul pentru silvicultură și faună sălbatică poate recurge, solicitând telefonic o unitate specială. Sistemul de disponibilitate la solicitarea telefonică se bazează pe echipe săptămânale, formate dintr-un coordonator, doi angajați pentru situații de urgență (de la 1 martie până la 30 noiembrie, de gardă 24 de ore), personalul veterinar desemnat, ori de câte ori este necesar, de către autoritatea provincială de sănătate. Asistența veterinară este indispensabilă activităților care presupun manipularea animalelor (urși sau lupi răniți, capturare sau alte proceduri).

În iunie 2021 a fost adoptat noul [Plan de gestionare a urșilor în provincia autonomă Trento](#).

Lupul a revenit în Alpi din Apenini la începutul anilor 1990, colonizând primii Alpi occidentali (*Canis lupus italicus*). Mai târziu, a ajuns și în Alpii italieni din est. Cele două subspecii sunt amestecate astăzi. Datorită monitorizării prin proiectul [Life Wolfalps](#) se cunoaște că în Alpii italieni trăiesc aproximativ 50 de haite și aproximativ 300 de lupi singuratici. Populația crește și se extinde rapid, în special în Alpii centrali și, de asemenea, în zonele joase.

La sfârșitul secolului al XIX-lea lupul aproape dispăruse din arcul alpin, din cauza vânătorii. În anii 1970, specia a fost limitată la câteva zone izolate din Apeninii centrali. Recolonizarea lupilor a început în mod natural în anii 1980, mai întâi în nordul Apeninilor și din anii 1990 în Alpi. Acum, specia se extinde și este prezentă în tot lanțul Alpilor, provenind atât din Apenini-Alpii de Vest, cât și din nord-est, în conexiune cu două subspecii diferite. Doar în Alpii centrali nu există haite stabile, dar acest lucru se va schimba în curând. Specia se extinde și în zonele joase. În ciuda stării bune a populației și a protecției legale, aproape 300 de lupi sunt uciși în fiecare an.

În 2019 a fost elaborat [Planul de management pentru lup în Italia](#).

Polonia

Toate speciile de carnivore mari din Polonia sunt protejate în baza [Legii poloneze privind conservarea naturii din 16 aprilie 2004](#) și a Regulamentului ministrului mediului din 16 decembrie 2016 privind protecția speciilor de animale. Ursul este protejat legal încă din 1952, râsul din 1995 și lupul pe tot teritoriul național din 1998. Râsul este inclus în anexele II și IV ale Directivei Habitate.

Carpații sunt singura zonă în care **ursul** apare în Polonia. Există cinci refugii permanente de urși bruni: Beskid Żywiecki și Babia Góra, Munții Tatra, Beskid Sądecki și Beskid Niski și Munții Bieszczady. Urșii rătăcitori pot fi găsiți și în alte părți ale Carpaților polonezi. Este supus protecției în șapte zone Natura 2000. Întreaga populație de urși bruni polonezi are o natură transfrontalieră. În trecut, urșii au apărut în zonele forestiere din toată Polonia. Cu toate acestea, numărul acestora scădea constant ca urmare a vânătorii (pentru blană și carne) sau a uciderii de către localnici (represalii pentru daunele cauzate). Ca urmare, zonele populate de urs au fost în scădere constantă, iar din zonele de câmpie a dispărut complet. Ultimul urs a fost împușcat în Polonia în refugiul Białowieża în jurul anului 1870. După cel de-al doilea război mondial, în doar câteva zone din Munții Tatra mai erau înregistrați urși. În 1953 au fost primii prădători din Polonia care au obținut statutul de specie strict protejată. Cu toate acestea, în prezent sunt amenințați cu dispariția totală.

În partea Carpaților polonezi, numărul urșilor este estimat la aproximativ 200 de exemplare. Cele mai importante refugii se află în Munții Bieszczady și Tatra. Întreaga populație de urs brun din Carpați este una dintre cele mai mari din Europa. Cea mai numeroasă populație a fost găsită în Munții Bieszczady (66 de exemplare) și în Munții Tatra (12-15 exemplare).

[Inspectoratul de stat pentru mediu](#) a realizat o [monitorizare](#) a ursului brun în perioada 2020-2021.

Lupul poate fi întâlnit în Polonia în toate complexele forestiere mai mari de la est de Vistula, în întregul lanț carpatic și în majoritatea pădurilor din vestul Poloniei. În trecut, înainte ca lupul să intre sub protecție strictă, zona în care putea fi întâlnit era limitată la partea poloneză a Carpaților și la pădurile întinse din părțile de est și nord-est ale țării. Lupii au apărut rar în pădurile din vestul și centrul Poloniei. Datorită capacității incredibile a lupului de a parcurge distanțe mari, specia s-a întors treptat la fostele sale refugii din centrul și vestul Poloniei, unde a recolonizat toate complexele forestiere majore. [Povestea lupului Gustav](#), care a parcurs mai mult de 10.000 km între martie 2019 și aprilie 2020, a dovedit această abilitate ieșită din comun.

În prezent, dimensiunea populației de lupi poate fi estimată la 2.000 de exemplare. Creșterea numărului, înregistrată din 2005 și, în special, creșterea semnificativă a aparițiilor lupilor în Polonia, inclusiv recolonizarea mai rapidă a părții de vest a țării este rezultatul protecției stricte a acestei specii începând din 1998.

BIBLIOGRAFIE

1. RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU ȘI COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN - **Starea naturii în Uniunea Europeană**. Raport referitor la stadiul speciilor și al tipurilor de habitat protejate de Directiva privind păsările și Directiva privind habitatele și la tendințele observate în perioada 2013-2018, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0635&from=EN> ;
2. Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A31992L0043> ;
3. Rețeaua Natura2000, https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/faq_ro.htm#1-0 ;
4. Linii directoare pentru planurile de gestionare a nivelului populațiilor de carnivore mari din Europa, https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management.pdf ;
5. Large Carnivore Initiative for Europe, <https://www.lcie.org/> ;
6. Infrațiunile legate de speciile sălbatice, https://ec.europa.eu/environment/archives/life/publications/lifepublications/lifefocus/documents/Wildlife_Crime_web-RO.pdf ;
7. Raportarea în temeiul art.17 al Directivei Habitate, <https://www.eionet.europa.eu/etcs/etc-bd/activities/reporting/article-17> ;
8. Managementul carnivorelor mari. Provocări și soluții, 2019, https://www.face.eu/wp-content/uploads/2019/06/CIC_FACE_statement_LC_Romania_RO.pdf ;
9. Platforma UE pentru coexistența între oameni și marile carnivore, https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/96_LC%20Platform-case%20studies%20and%20RD.pdf ;
10. Marile carnivore în UE, Comisia Europeană, <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/> ;
11. Managementul carnivorelor mari în statele membre UE, Comisia Europeană, https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/EU_LCManagement_Coverage.htm ;
12. Poziția Comisiei Europene privind proiectul de lege adoptat de Senatul României în septembrie 2019, https://www.panda.org/wwf_news/?355511/EC-Romanian-Bear-Response ;
13. Fișe de țară, <https://www.eurolargecarnivores.eu/ro/factsheets> ;
14. Ghid sintetic de monitorizare pentru speciile de mamifere de interes comunitar din România, Institutul de cercetări și amenajări silvice, <https://www.ibiol.ro/posmediu/pdf/Ghiduri/Ghid%20de%20monitorizare%20a%20speciilor%20de%20mamifere.pdf> .